

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Şubat ayında meydana gelen ve 10 ilimizde büyük yıkıma, on binlerce yurttaşımızın yaşamını yitirmesine neden olan depremlerin ardından, 29 Mart 2023 tarihinde **WWF-Türkiye** tarafından “**Yeşil İyileşme Forumu**” düzenlenmiş, foruma afet bölgesi illerinin belediye başkanları, çeşitli kurumlara mensup 119 uzman bir araya gelmiş, uluslararası iş birliği kuruluşlarının temsilcileri ile birçok farklı paydaşı bir araya getirerek ortak bir düşünme zemini oluşturulmuş ve yaşanan büyük felaketler sonrası yeşil iyileşme yolunda atılabilecek adımları ele alınmıştır.

Forumda ele alınan konular, öneriler ve çıktılar raporlaştırılmış ve “**Deprem ve Afetlere Dirençli Bir Gelecek İçin Yeşil İyileşme Forum Raporu**” olarak kamuoyuyla paylaşılmıştır.

Raporda, şehircilik üzerine yapılan tartışmalarda uzmanların en çok vurguladığı noktalardan birinin, kısa vadede plansız bir şekilde hayata geçirilen hızlı, fakat kalıcı çözümlerden ziyade, uzun vadede planlamaya alan bırakan çözümlere gereksinim duyulması olduğu ifade edilmiştir.

Forumda **şehircilik** ile ilgili tartışmalarda; “Ekolojik kayıp riski gözetilmelidir. Bölgesel soğutma ve ısıtma sistemlerine ihtiyaç vardır. ‘İyi’ konteynerlere gereksinim duyulmaktadır. Sosyal yerleşmeler, sadece bir konteyneri düzeltmekten ibaret olmamalıdır. Yapı stoklarının nasıl yapılacağı kritiktir. Alternatif bir çözüm alanı: Yapı kooperatiflerinin itibarı iade edilmelidir. Mevzuat, ihtiyaçlara göre düzenli olarak yeniden gözden geçirilmelidir. Tüketim alışkanlıklarının değişimi için bir ‘fırsat’ penceresi bulunmaktadır. Afet sonrası sürece hazırlık için en kritik nokta şehir planlamada her yerin ulaşılabilir hale getirilmesidir.” başlıkları ön plana çıkmıştır.

Forumdaki uzmanlar **enerji** konusunda, kentlerdeki yeniden inşa süreçlerinde yenilenebilir enerji sistemlerinin kurulması ve bu konuda tüm bölgelerde aynı ilkelerin benimsenmesine ihtiyaç duyulduğu konusunda hemfikir olmuş, şu başlıkları öne çıkarmışlardır: “Yeni yapılacak binaların güneş panellerine uygun olarak tasarlanmasına ilişkin mevzuat değişikliği yapılmalıdır. Elektrik altyapısı güçlü bir şekilde yeniden inşa edilmelidir. Yenilenebilir enerji sistemleri kurarken yapılacak her çalışmanın karbon ayak izi de göz önünde bulundurulmalıdır. Yenilenebilir enerji yalnızca binalar için düşünülmemelidir. Katılım mekanizmalarının olmaması, acelecilik, plansızlık, merkeziyetçilik en büyük engellerdir. Bölgelerde enerji kooperatifleri kurulabilir.”

Çevre konusuyla ilgili tartışmalarda, “Şehir planlamasında çevreyi de içine alan bütünsel yaklaşım ile hareket edilmelidir. Çevre kirliliğine sebep olmayacak tasarım alternatifleri değerlendirilmelidir. Yerleşim bölgelerinde yeşil alanlara daha fazla yer verilmesi sağlanmalıdır. Şehir planlamasında su ve atık dönüşümü planlamaya dahil edilmelidir. Yerli üretim ve tasarımlar desteklenerek artırılabilir. Çevre yönetiminde merkeziyetçi yapıdan çıkılmalıdır.” başlıkları üzerinde durulmuştur.

Doğa konusunda öne çıkan diğer görüş ve öneriler: “İnsan merkezli yaklaşım doğa tahribatına neden olabilir; bundan hem doğa hem insan zararlı çıkar. Yasal koruma statüsü altında olsun olmasın tüm doğal alanlar (milli parklar, yaban hayatı koruma alanları, sulak alanlar, doğal sitler gibi korunan alanlar ile içme suyu havzaları, akarsular, kıyılar ve önemli doğal alanlar, ormanlar ve meralar) ve biyoçeşitlilik afet sonrası her türlü zararlı müdahaleden uzak tutulmalıdır. Yeni yaşam alanlarının geliştirilmesinde, insanların nefes almasını sağlayacak, kentlerin iklim değişikliğine karşı direncini artıracak ve afet zamanlarında ihtiyaç duyulabilecek yeterli sayı ve ölçekte açık mekan, yeşil alanlar oluşturulmalıdır. Yatay kentleşme, daha geniş alan gerektireceği için, doğa dostu bir çözüm olmayabilir; uygun yerlerde yüksek katlı sağlam binaların yapılması da düşünülmelidir. Afet sonrası projelerde Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) mutlaka süreçlere dahil edilmelidir. Kalıcı enkaz depolama alanları uygun şekilde toprakla örtülerek bitkilendirilmeli ve ağaçlandırılmalıdır. Doğayı etkileyen kararlarda tüm yetki Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’na bırakılmamalı, Tarım ve Orman Bakanlığı’na da ilgili birimlerine ve uzmanlara da danışılmalıdır.”

Tarım konusunda, farklı sektörlerin bir araya gelerek ortak dil birliğinin sağlandığı bir yol izlenmesi ve politikalarda asıl önemli olanın, çıkan sonuçların uygulamaya aktarılacağı eylem planlarının yapılması ve uygulayıcıların belirlenmesi olduğu üzerinde durulmuş ve şu başlıklara dikkat çekilmiştir: "Strateji ile uygulama arasında belirgin bir mesafe söz konusudur. İdari birim olarak köyün yerini mahallenin alması tarımı olumsuz etkilemiştir. Köye yönelik algının da iyileştirilmesi gerekmektedir. Afet bölgesi, öncelikli bölge ilan edilerek özel programlarla desteklenmelidir. Yeni yerleşimlerde, örnek uygulama olarak geçimlik ziraat alanları desteklenebilir. Bölgedeki üretim ve yaşam bilgisinin kesintisiz aktarımı için destek sağlanmalıdır. Yerel bilgi katılımcı mekanizmalarla sürece dahil edilmelidir. Erken uyarı sistemine gereksinim bulunmaktadır. Gıda güvenliği konusunda risk analizleri yapılmalıdır. Bölgeye özgü ürünlerin korunması ve yurt dışına pazarlanması önceliklendirilmelidir. Kümeleme konusundaki çalışmalar derinleştirilmelidir. Uygulama aşamasında vizyoner çiftçiler desteklenmelidir."

Öncelikle **zihinsel dönüşüm**e dikkat çekerek hatalardan ders çıkarılarak yeni normların, yöntemlerin benimsenmesi gerektiğine işaret ederek, merkezi yönetim yapısından da çıkılmasını öneren uzmanlar, paydaşların, sadece kriz anlarında değil tüm süreçte aktif katılımının sağlanması gerektiğini, kriz dönemlerinde aktif rol alan taraflardan politika geliştirme aşamalarında da yararlanılması gerektiğini vurgulamakta ve süreci sistematik olarak destekleyecek bir kurumsal yapıya gereksinim duyulduğu, kurumsal hafızanın kuvvetlenmesinin önem taşıdığı ve kır/kent dengesinin değişkenliğini kabullenmek gerekliliği üzerinden tüm tematik alanlarda kapsayıcı, uzun vadeli ve katılımcı planlama, bu planlara yönelik sistemli uygulama ve denetim ile bu süreçlerin izlenmesine dair ihtiyaçlara dikkat çekmektedirler.

Sonraki kuşaklara yaşanabilir bir dünya bırakabileceğimiz, çevre kirliliğini önleyerek, sınırlı enerji kaynaklarını uygun değerde kullanan yapıları gerçekleştirdiğimiz, hammadde ve enerji kullanımını optimize ettiğimiz, düşük karbonlu, bulunduğumuz topografyayı dikkate alarak tasarım yaptığımız, insanların ve tüm diğer canlıların sağlığını, ekosistemleri ve doğal kaynakları göz önünde bulundurduğumuz, iklim krizine ve tüm afetlere dirençli kentleri oluşturmak olmazsa olmazdır.

Birçok ülke afet yaşanıp yaşanmamasına bakmaksızın yaşanabilir, dirençli kentler oluşturmak için çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmaların odağı; katılımcı bir kentsel planlama, sağlıklı, güvenli, adil ve çevre dostu bir kentsel alan inşası ile her türlü afet ve krize karşı dayanıklılığın sağlanmasıdır. Bu sürecin ilk adımı, gelecekte yaşanabilecek kriz ve afetlerin farkında olunması, önleyici planlama yapılması diğer adımı ise kentlerin dayanıklılığının artırılmasıdır. Örneğin; su ülkesi olarak bilinen Hollanda'nın Rotterdam kenti selle mücadelede nasıl güçlü ve dirençli; Hong Kong, Taipei ve Japon kentleri depreme karşı nasıl dirençli ise, bizler de planlamalarımızı yaparken iklim krizine ve afetlere dirençli, geleceğin yaşanır kentlerini kurma zorunluluğuyla ve bilinciyle hareket etmek zorundayız.

Tüm bunlardan hareketle, son yıllarda çok sık hissettiğimiz iklim krizinin yıkıcı etkilerini, yaşadığımız deprem, sel, yangın gibi afetler ve kayıplarımızı göz önünde bulundurarak, kentlerimizin afetlere ve iklim krizine karşı hazırlıklı ve dirençli hale getirilmesi için mevcut durumun tespit edilmesi, konunun tüm yönlerini ele alarak topyekûn bir mücadele başlatabilmek için gerekli tedbir ve politikaların belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 ve İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılması konusunda gereğini saygılarımızla arz ederiz.

Burhanettin Özlü

A. İsmail

Ali Özkan
Kahramanmaraş

Ediz Ün

Edirne Milletvekili

Cavut Arslan
Antalya

... Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
MURAT BAKAN	İzmir	M. Bakan
Veli AĞBABA	Malatya M.	V. Ağbaba
Cumhur UZUN	Muş M.	C. Uzun
Gamze TAŞCIER	Ankara M.	G. Taşcier
Gonca Akkoc / Gonca	İstanbul M.	G. Akkoc
Mahir POLAT	İzmir M.	M. Polat
Hüseyin YILMAZ	Aydın M.	H. Yılmaz
A. Vehbi Bakır / A. V. Bakır	Manisa M.	A. V. Bakır
Hasan Çankırılı / Hasan Çankırılı	Çankır M.	H. Çankırılı
Uğur Bayraktutan / Uğur Bayraktutan	Bilecik M.	U. Bayraktutan
Deniz ZEMİNE	Ankara	D. Zemin
Ömer Fethi GÜNER	Niğde M.	Ö. F. Güner
Rifat T. Nalbantoğlu	İzmir M.	R. T. Nalbantoğlu
Ayhan KARUT	Adana M.	A. Karut
A. Tuncay ÜZKAN	İzmir M.	A. T. Üzkan
Süleyman BİLİBİL	Aydın	S. Bilibil
İLKAS KARACI	Sivas M.	İ. Karacı
Utku Gökçör / Utku Gökçör	Eskişehir M.	U. Gökçör
Gizem ÖZCAN	Muş M.	G. Özcan

